

10 december 2017

'Het gebed van Daniel'

Bijbellezing: Daniël 6

Daniel in de leeuwenkuil... Eigenlijk weten wij niet eens zoveel over het moment dat Daniel in de leeuwenkuil zat... , Ik denk dan ook dat daar in die leeuwenkuil de boodschap van deze geschiedenis niet is te vinden. Het gaat er volgens mij niet om wat er zich in die leeuwenkuil allemaal afspeelde, maar *wat er hiervoor en hierna is gebeurd*. En daar richten wij ons op in de preek. We gaan kijken naar Daniël's leven, voordat hij in die leeuwenkuil belandde. En heel kort kijken wij ook nog naar wat er na Daniels verblijf in de leeuwenkuil gebeurt.

Daniël wordt in hoofdstuk 6 beschreven als een grote held, als een heel bijzonder mens. Of misschien hebben wij dat wel een beetje van hem gemaakt, dat kan ook. Maar om de afstand tussen zijn bijzondere leven als zeer invloedrijke topfunctionaris van een wereldrijk en uw gewone leven op de werkvloer, of thuis, of jouw leven op school... om die afstand even een beetje kleiner te maken, moeten wij hoofd- en bijzaken onderscheiden. Want het gaat in Daniel 6 niet om Daniels macht en invloed, zijn status en goede connecties. *Het gaat om hoe Daniel op deze positie in het machtige Perzische rijk zijn leven leeft*. En daarin vallen twee dingen op: hij is betrouwbaar. Eerlijk. Je kunt als collega, of als onderdaan echt op hem aan. Dat is één. En het tweede is: hij heeft een levende relatie met God. Daniels leven wordt niet gedomineerd door zijn carrière, zijn status of zijn drukke baan. Daniels leven heeft als bron de omgang met God, het dagelijkse gebed, het leven dicht bij de Here God.

Daniel is dus niet in een voorbeeld in 'succesvol carrière maken', maar een *geloofs*voorbeeld voor jou en mij in zijn houding ten opzichte van zijn medemens, 'hoe hij is in de omgang'... en... in zijn dagelijkse gebedsleven.

Even kijken naar wat er over Daniel precies wordt gezegd en waarin Daniel voor u en jou een voorbeeld is:

Het decor, waarop Daniel in hoofdstuk 6 verschijnt, is niet bepaald mooi: we zien een aantal jaloerse collega's van Daniel. De collega's zien Daniel opklimmen op de carrière ladder. Daniel komt straks nog boven hen te staan en dat kunnen ze niet hebben. Ze zoeken daarom iets tegen hem. Iets waarmee zij hem in een kwaad daglicht kunnen stellen bij hun koning. Laatst sprak ik een gemeentelid die dit ellebogenwerk ook op haar werkvloer zag van medecollega's: opeens blijkt die carrièreshift nog net iets belangrijker te zijn dan collegialiteit. En het gebeurt ook op school: klasgenoten die een ander in de klas zwart maken, uitlachen, of soms pesten..., omdat ze daardoor zelf populairder hopen te worden. Wat jammer!

Maar de collega's van Daniël, zo vertelt de Bijbel, konden niets vinden waarmee men hem in een kwaad daglicht zou kunnen stellen: *.... zij konden geen enkele grond voor een aanklacht, of iets verkeers vinden, omdat hij betrouwbaar was en er geen nalatigheid of iets verkeers bij hem te vinden was* (vers 5). Daniël is namelijk een betrouwbaar man, een man van de waarheid. Daniel laat zich niet meenemen. Hij speelt het spelletje niet mee. Hij roept niet zomaar wat, zodat je niet weet wat je aan hem hebt. Volgens mij moet het een heel fijne collega zijn geweest. Iemand die respect verdient. Maar misschien was dat wel juist het irritante voor de collega's: Daniel had het eigenlijk gewoon verdiend om hun leidinggevende te worden.

Hoe staat u onder uw collega's bekend, denkt u? Of u in de straat waar u woont? Wij hoeven niet gemaakt vroom en voorbeeldig te leven hoor! Ga alsjeblieft geen christelijk toneelstukje opvoeren. Maar kunnen je collega's op je aan, ben je betrouwbaar? Of loop je de kantjes eraf en ben je

vooral bezig met je eigen bureau? En ervaren de mensen bij je in de straat iets van hartelijkheid en respect voor de ander, ongeacht hoe hij of zij leeft..., of kunnen ze voor de roddels uit de straat het beste bij jou aanbellen? Sta je voor je principes, die je uit de Bijbel krijgt aangereikt? Of praat je gewoon mee? Zouden de jongens en meiden in de klas respect voor jou hebben in hoe je met anderen omgaat? Of ben je er alleen voor je vrienden?

Daniel evangeliseerde op de werkvloer..., hij vertelde de mensen over Zijn God, de God van de waarheid, de God van trouw. Maar wij lezen geen woord van wat Daniel tegen zijn collega's toch? Nee, ik lees geen woord, inderdaad. Maar Daniels *gedrag*, zijn *houding* spreekt boekdelen. Betrouwbaarheid en trouw kenmerkten zijn relaties.

Nu, als ze Daniel niet kunnen pakken op zijn gedrag, op nalatigheid of onzuiverheid..., dan moeten ze het maar over een andere boeg gooien. Daniel is gelovig. Joods, dus ook nog een buitenlandse religie. Misschien dat zij hem daar op kunnen pakken. Daniël was gewend om te bidden. Als zij nu een verbod laten instellen op het bidden en het verzoeken indienen aan welke macht dan ook, behalve aan de koning... Dan hebben zij Daniel klemgezet. En zo gebeurt...

Wat ik zo heel opmerkelijk vindt, is dat die collega's van Daniël blijkbaar wisten dat Daniel een bidder was. Hoe zouden zij dat geweten hebben? Waren ze er gewoon van uitgegaan dat Daniël als gelovige jood wel dagelijks zou bidden? Nee, blijkbaar hebben zij hem daar zien zitten bidden in de bovenkamer van zijn huis. Of misschien bad Daniel ook wel op zijn werk. Als hij ging eten. Of misschien heeft hij wel eens aan een van zijn collega's gevraagd: 'joh, wat erg dat je dit moet meemaken, dat je vrouw zo ziek is..., vind je het goed als ik thuis voor jullie bid?'

Daniels collega's wisten dat ze hem op zijn gebedsleven konden pakken... Nou, ik denk niet dat iedere christen in onze samenleving dat gevaar loopt om gepakt te worden op zijn gebedsleven. Hoe is dat bij jou? En bij u? Je hoeft niet altijd stille tijd met Bijbellezing en gebed achter je bureau te houden in de baas zijn tijd hoor..., maar ben je open over je relatie met God? Doe je wel eens voorbede voor je collega, of je baas, of je werknemers, of je klasgenoten, of mensen bij je in de straat? Ze vinden het heus niet erg, als je dat doet hoor... en vaak ook niet, wanneer je het ook tegen hen zegt...

Daniël is een Oudtestamentische evangelist. Hij vertelde over de God van trouw en waarheid. Hij vertelde zijn omgeving hoe belangrijk deze God was. Door zijn houding. En door zijn gebedsleven.

Laten wij even nog wat beter gaan kijken naar Daniels gebedsleven... In vers 11 staat: *¹¹Toen Daniël te weten kwam dat dit bevelschrift ondertekend was, ging hij zijn huis binnen. Nu had hij in zijn bovenvertrek open vensters in de richting van Jeruzalem. Op drie tijdstippen per dag ging hij op zijn knieën, bad hij en dankte hij voor het aangezicht van zijn God, precies zoals hij voordien had gedaan.*

Daniel is te horen gekomen van de nieuw uitgeschreven wet van koning Darius dat niemand mag bidden of een verzoek mag indienen aan welke macht dan ook, behalve aan de koning... en wat doet Daniel? Hij gaat naar huis... om te bidden... In de bovenkamer van zijn huis, met open vensters naar Jeruzalem. En daar zit Daniel: hij zit voor het oog van iedereen die langskomt te bidden tot de God van Israël, Wiens tempel in Jeruzalem stond.

Ik heb deze tekst met enkele jongeren uit onze gemeente gelezen tijdens catechisatie en toen kwamen wij op het punt: waarom ging Daniel nu op dat moment bidden voor het open raam? Is dit nou zo verstandig? En is dit wel nodig? Jezus heeft toch later ook gezegd: 'wanneer je bidt, ga dan in je binnenkamer?' ... Nu Jezus zegt dit tegen mensen die op straat staan te bidden om daardoor gezien en bewonderd te worden. Tegen zulke mensen zegt Jezus: 'het gaat niet om het respect dat je bij mensen afdwingt. Je kunt beter in huis bidden, zodat je je kunt concentreren op God... en niet op

hoe geweldig mensen jou wel niet zullen vinden.' Bij Daniel is het anders. Daniel zit niet voor het open raam te bidden om iedereen te laten zien wat voor een geweldige bidder hij is. Daniel zit voor het open raam omdat hij dat zo gewoon is. Dit was zijn manier van omgang mogen hebben met God. En door dit ondanks alle dreiging nu voort te zetten, laat Daniel zien: die omgang met God is mij alles waard. Ik doe geen concessies, als het om mijn geloof en gebed gaat. Ik doe geen water bij de wijn. Ik ga niet stiekem bidden, om daarmee mijn eigen leven veilig te stellen. *God is de eer waard dat ik Hem dien, zoals ik Hem altijd dien.*

Je kunt hier vragen bij stellen. Moeten alle vervolgte christenen dan ook zo bidden? Nou nee, ik denk het niet. Maar waarom koos Daniel daar dan wel voor? Tja... In ieder geval: *de eer van God stond voor Daniel op het spel.* En wat dat betreft deed Daniel geen concessies. Daniel stond voor zijn keuze. Wat er ook zou gebeuren. *Daniel was echt een man van betrouwbaarheid en trouw! Richting mensen. En richting God!*

Ik denk niet dat dit moment waar Daniel 6 over vertelt, opeens een radicale wending is geweest in Daniels geloofsleven. Die indruk krijg ik niet. Ik denk dat het eerder andersom was: dat deze keuze van Daniel om ook nu te bidden voor het open raam, helemaal bij zijn gebedsleven paste. Er staat niet voor niets: 'Daniel ging in gebed, precies zoals hij voordien had gedaan.' Daniel kende de regelmaat van drie keer per dag bidden. Het zat gewoon in zijn systeem.

Dat drie keer per dag bidden, kom je nog een enkele keer meer in de Bijbel tegen. En wat nog meer bekend is, is het tweemaal daags bidden, 's morgens en 's avonds. Dit is in analogie met het ochtendoffer en het avondoffer dat er elke dag voor God in de tempel werd gebracht. Hier lopen ook onze zondagse kerkdiensten parallel aan: God loven in de morgen... en God loven tegen de avond. Ochtend en avond. Of zoals Daniel: morgen, middag en avond.

Deze regelmaat is belangrijk. Als je geen regelmaat hebt in je bidden, dan versloft je gebed heel snel. Dan wordt het nooit iets eigen, iets van jezelf..., dan blijft het altijd een keuze. Een lastige keuze soms ook... Regelmaat is zo belangrijk. Onder andere in de Reformatie is steeds weer het belang van vaste gebed- en Bijbelleesmomenten benadrukt. Maar voor ons is het soms een keuze geworden..., in plaats van een ritme. Ja, alles moet tegenwoordig vaak je eigen keuze zijn..., maar daar word je geloof niet altijd rijker door...

Daniel was niet zo geconditioneerd dat hij ondanks alle dreiging gewoon zijn ritme doorzette, omdat hij dat nu eenmaal zo gewend was... Nee, *door dat ritme, door die regelmaat van gebed was het bidden hem zo lief geworden..., was God hem zo lief geworden..., dat het niet in zijn hoofd opkwam om daar nu verandering in te brengen.* Bidden..., even een moment bij God zijn..., dat kan zo mooi zijn... Dat kan zo verrijkend zijn, als dat in je systeem zit. Je begint de dag anders. Je eindigt de dag anders. Niet de drukte van je agenda, of de prikkels van je leefwereld bepalen hoe je je dag beleeft, maar het ritme van God bepaalt je leven. En daarbij kon zelfs een leeuwenkuil Daniel niet afschrikken...

Hoe is dat mogelijk hè, als je weet dat die leeuwenkuil je staat te wachten...? Ik las een heel mooi citaat hierover van ds. Jochem Douma. Douma schrijft: *Eigenlijk is het bovenvertrek Daniëls echte leeuwenkuil: hier wordt een geestelijke strijd gestreden.* De echte strijd in Daniels leven vond niet in de leeuwenkuil plaats..., ook niet op de werkvloer te midden van zijn jaloeze collega's..., hier in het bovenvertrek, in de bidkamer, kwam alles samen: hier in de bidkamer loofde Daniel God. Daniel dankte God (vers 11), hij loofde God. Daniel zet God op de eerste plaats. Hij richt zich steeds weer op God. Hij maakt zichzelf steeds er weer van bewust dat het in zijn leven gaat om de eer van God! ... En hier in de bovenkamer bidt Daniel: misschien bidt hij wel om los te komen van zijn boosheid en zijn wraakgevoelens

richting zijn collega's. Misschien vraagt hij God wel om raad wat te doen. Misschien vraagt hij God wel om rust in alle spanning die hij ervaart. Misschien is hij wel gewoon even stil... om tot zich door te laten dringen hoe dichtbij God is. Misschien leest hij wel een psalm, of een Bijbelgedeelte om daar een moment bij stil te zijn en God beter te leren kennen. Hier in de bovenkamer vindt de strijd plaats: al Daniels gedachten en gevoelens worden aan God gegeven..., Daniel probeert los te komen van de verkeerde dingen..., hij probeert zijn wil in overeenstemming te brengen met Gods wil ('Uw wil geschiede'), Daniel probeert zich vast te houden aan God... Eer gaat misschien wel zo ontzettend veel door zijn hoofd, een gebedsworsteling - Waar gaat het nu om in mijn leven? Wat vraagt God van mij vandaag? - maar door die strijd in het bovenvertrek stapt David op een andere manier in zijn dagelijkse leven, op de werkvloer, of in zijn gezin. Daniel staat sterker..., staat steviger in zijn geloof..., hij kan zelfs de leeuwenkuil tegemoet gaan.

Ik moet denken aan wat een collegapredikant mij jaren geleden vertelde, toen ik hem als patiënt in het ziekenhuis bezocht. Ik vroeg hem hoe hij dit verblijf in het ziekenhuis en dat hele gebeuren van zijn ziekte ervoer, nu hij niet als predikant naast het ziekenhuisbed maar nu zelf in het ziekenhuisbed lag. Hij vertelde mij: 'ik ben blij dat ik altijd heb mogen geloven. Want als je je geloof nog in het ziekenhuis moet gaan zoeken, dan ben je te laat.' Er zouden natuurlijk ook wel uitzonderingen op de regel zijn, maar misschien herkent u het wel: in een ziekenhuis lukt het vaak niet om je te concentreren, om rustig te worden, om te lezen..., om eindelijk tot bezinning te komen... Wat deze predikant bedoelde, is dit: als je niet investeert in je relatie met God..., als je geen gebedsleven kent..., stille momenten met God..., als je niet God leert kennen vanuit je Bijbeltje..., dan zal je geloof je ook hoogstwaarschijnlijk geen kracht en houvast geven op het moment dat het moeilijk wordt in je leven. Dan zal dat misschien wel als eerste wegwaaien... Maar als je hecht verbonden bent aan God, zoals Daniel, dan zal je ook in de moeilijke momenten van je leven de kracht van deze God kunnen ervaren. Niet altijd evenveel en een ster, maar je staat sterker: je leven is ingebed in gebed met God.

De boodschap van Daniel 6 is niet dat iedereen die dicht bij God leeft en veel bidt, uit elke kuil zal kunnen ontsnappen. Nee, als je bijvoorbeeld kijkt naar de eerste christenen, dan zijn er veel wonderen gebeurd, maar ook heel veel geloofsgenoten zijn voor de leeuwen gegooid en hebben de dood gevonden. Maar zo is de boodschap van Daniel 6: uiteindelijk heeft er Eén alle macht in hemel en op aarde. Hij zal Zijn kinderen niet loslaten. Zelfs niet in de diepste put, waar je het gevoel soms hebt geen kant op te kunnen en waar de dreiging je alle adem beneemt. Eén heeft alle macht op aarde en dat is God. En deze God heeft Zijn Zoon gezonden. Jezus Christus. Jezus Christus Die Zelf de put in gegaan. Hij is er niet wonderlijk uit gered, zoals Daniel. Nee, Hij heeft de dood gevonden. Hij is gestorven met ons. Voor ons. In onze plaats. Maar Hij is ook opgestaan. En eens zal Hij verschijnen als de Allerhoogste Koning!

Wij, die anno 2017 leven te midden van allemaal machten, heersers, politieke verwickelingen en krachtmetingen tussen regeringsleiders en landen..., wij zien uit naar de komst van de grote Koning, Koning Jezus, Die machtiger is dan al het geweld en alle heersers op deze aarde. Eens zal Hij terugkomen en dan zullen alle Dariussen voor hem buigen en Hem de eer geven. Dan zullen Gods kinderen bevrijd zijn van de dodelijke put. Dan zullen de leeuwen niet meer dreigend grommen. Nee, dan zullen de leeuwen samen met lammetjes in de wei staan (Jesaja 11). Houd moed!

*Zij die gebonden zaten, in schaduw van de dood,
van God en mens verlaten, begroeten 't morgenrood.*